
RÅD OCH REKOMMENDATIONER

PLACERING KÄRL, AVFALLSUTRYMMEN OCH TRANSPORTVÄGAR

2014-01-31

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

För varje kommun skall det enligt **15 kap 11 § Miljöbalken** finnas en **renhållningsordning** som skall innehålla de **föreskrifter** om hantering av avfall som gäller för kommunen och en **avfallsplan**.

I föreskrifter 2014-xx-xx ges SBN ansvaret för att utverka råd och rekommendationer för placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar.

Följande ska revideras utifrån gällande lagstiftning.

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

PLACERING KÄRL, AVFALLSUTRYMMEN OCH TRANSPORTVÄGAR

INLEDNING

Råd för avfallsutrymmen, gång- och transportvägar samt körvägar, gäller för hämtning av alla avfallstyper och förtydligar gällande renhållningsföreskrifter med avseende på tillgänglighet och arbetsmiljö.

För mer övergripande tekniska krav på avfallsutrymmen och transportvägar hänvisas till Boverkets byggregler, BBR och Arbetsmiljööregler som finns på www.av.se

Se även Arbetsmiljöverkets föreskrifter Belastningsergonomi 2012:02, Manuell hantering 2000:1 och Systematiskt arbetsmiljöarbete för renhållningspersonal 2000:1.

Gällande arbetsmiljölagstiftning för renhållarens hämtningspersonal kan medföra begränsningar i vilken kärlstorlek som får användas och vilket avstånd mellan behållarplats och angöringsplats för hämtningsfordon som kan godtas.

Bestämmelser om brandskydd ska följas vid utformning och placering av avfallsutrymmen.

Transporter och användning av hjälpmedel ska kunna ske riskfritt (BFS 2002:19, 3:33)

PLACERING AV KÄRL OCH AVFALLSUTRYMMEN

ALLMÄNT

Sortiment (storlek och typ) av behållare fastställs av SBN och framgår av renhållningstaxa.

Behållare för uppsamling av avfall ska vara uppställd så att hämtning underlättas.

Generellt gäller att utrymmet ska vara tillgängligt för renhållningspersonal alla arbetsdagar 06.00 – 21.00 I avfallsutrymmet får inte förvaras föremål som hindrar eller försvårar hantering av avfallsbehållare eller säckar. Utrymmet för avfallsbehållare ska vara så tilltaget att eventuella ökningarna i uppkomna avfallsvolymer inte orsakar åtkomstproblem eller problem att hantera de behållare som finns. Fastighetsinnehavare är skyldig att se till att abonnemanget är så dimensionerat att behållarna inte blir överfulla.

I de fall avfallsbehållare/ avfallsutrymmet blockeras eller det på annat sätt uppstår åtkomstproblem, hämtas inte avfallet. Fastighetsägare eller nyttjanderättshavare kan efter städning/röjning begära extra hämtning mot avgift så kallad budning.

Vid ny- och ombyggnad ska avfallsutrymme placeras och utformas så att hämtning underlättas och en god och säker arbetsmiljö uppnås. För nybyggnad och ombyggnad av avfallsutrymmen erfordras bygglov och/eller byggnämnan. Kontakt med renhållaren ska tas innan ny- och ombyggnad ska påbörjas.

Innehavare av fastighet som ligger avsides i förhållande till hämtningsfordonets körväg eller som saknar väg- eller broförbindelse ska lösa sin renhållning genom samråd med SBN.

Avfallet ska sorteras samt vara väl emballerat i för avfallsslaget godkänt material.

VILLAHUSHÅLL (FÖR KOMMUNER MED HJULFÖRSEDDA BEHÅLLARE)

Kärl ska på hämtningsdagen placeras vid fastighetsgräns och på så sätt att hämtning underlättas. I tätbebyggda områden där renhållningsfordonet inte kan komma fram till fastighetsgränsen räknas den

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

yttre gemensamma fastighetsföreningens (eller liknande) gräns som fastighetsgräns. Det kan innebära att kärl placeras på motsatt sida av vägen.

Avståndet från körbanan får vara max 1,6 m med fritt utrymme om ca 0,5 m runt behållare. Behållare ska vara placerade i gatunivå. Vintertid ska uppställningsplats för behållare som ska tömmas vara snöröjd. Högt placerad behållare (exempelvis i snödriva) eller behållare placerad lågt (exempelvis i dike) kan inte tömmas.

FLERBOSTADSHUS OCH VERKSAMHETER

Fastighetsägare som avser att placera kärl utomhus där allmänheten har insyn bör samråda med kommunens bygglovmyndighet om placering och utformning.

För avfallsutrymmen i flerbostadshus och verksamheter samt fristående sophus gäller att alla ytor ska vara lätta att rengöra. Det bör även finnas möjlighet att rengöra behållarna vid behov.

Dörr till avfallsutrymme ska gå att öppna även från insidan och var försedd med fast monterad godkänd uppställningsanordning så att den kan ställas i öppet läge vid hämtning av avfall (ej lösa kilar, krokar och dylikt).

Nyckel till avfallsutrymmet får inte passa till andra lås i fastigheten än vad som behövs för att hämta avfallet.

Tabell 1. Specificerade krav för god arbetsmiljö i avfallsutrymmen

God belysning	Minst 100 lux
God ventilation	Minst 5 l/s per m ²
Dörr, fri bredd (karmdragmått)	1,1 m
Dörr, fri höjd (karmdragmått)	2,0 m
Fri takhöjd	2,1 m
Trösklar	Max 2 cm för säckkärra, 0 cm för kärl med hjul

Som hjälp vid planering/utformning av avfallsutrymme finns tabell 2. Den anger den golvyta som plastkärl av olika volymer behöver. För att kunna göra en fullständig bedömning av erforderlig yta, krävs också en bedömning av den förväntade volymen avfall av olika fraktioner.

Tabell 2. Ytmått som krävs för enskilda avfallskärl

Volym i liter	140	190	240	370	660
Bredd i cm	50	60	60	80	130
Djup i cm	60	75	75	90	90

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

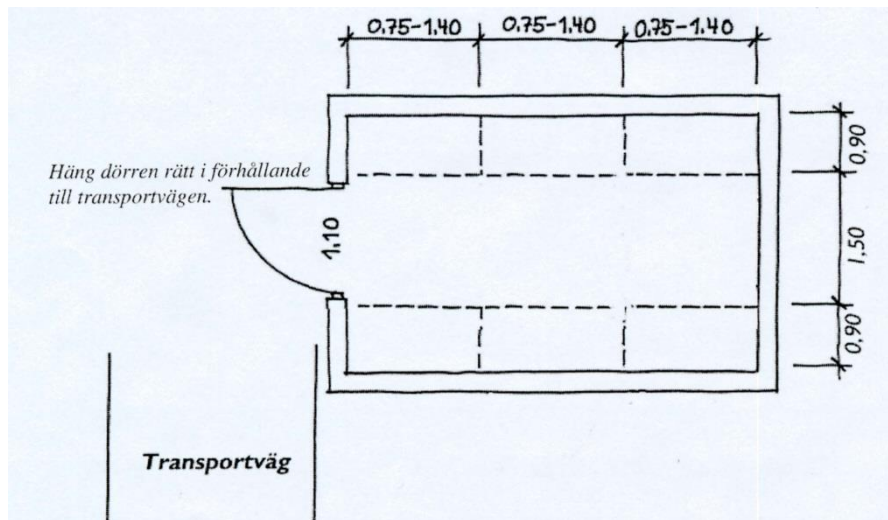

Bild 1. Exempel på avfallsutrymme i flerbostadshus.

UTRYMME OCH PLACERING AV DJUPBEHÅLLARE

Djupbehållaren måste vara placerad så att bilen kan komma åt djupbehållaren utan att behöva lyfta behållaren/påsen över parkerade bilar eller byggnationer. Vi rekommenderar att behållare för matavfall inte är större än 2 m³ eftersom den då kan bli för tung för kranen att lyfta. Brännbart avfall och blandat hushållsavfall är dock inte lika tungt som matavfall. Behållaren ska vara utrustad med låsning som öppnas via krok eller rep, enkrokslösning accepteras ej av säkerhetsskäl.

Behållaren ska vara utrustad med lyftöglor som är anpassad för krokar som används inom branschen. Totalvikten för behållare och avfall får ej överstiga 2000 kg.

Fastighetsägaren bör beakta risken med hängande last vid val av placering. Lyft över cykelbana, och trottoar bör undvikas.

Godkänt fallskydd ska finnas under tömning.

UTRYMME OCH PLACERING AV STORBEHÅLLARE OCH CONTAINER

Container placeras i markplan och uppställningsytan ska vara hårdgjord med ex. grus eller asfalt för att klara hanteringen av containern.

Utomhus ska container placeras så att spridning av eventuell brand till närliggande byggnader undviks. Rekommenderat avstånd mellan byggnad och täckt container är minst 4 m. För öppen container rekommenderas minst 6 m.

För container som placeras inomhus gäller att det ska finnas tillräckligt utrymme runt den för att säkert kunna vidta åtgärder för tömning.

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

Tabell 3. Minsta mått på uppställningsplats för container

Fri yta framför container, tömning med baklastande bil	15 m
Fri yta framför lastväxlarflak, tömning med containerbil	4 * 15 m
Yta för container	2,5 * 5 m
Tömning med baklastande bil, fri höjd	5,5 m
Minsta avstånd mellan rumsvägg och container	1 m

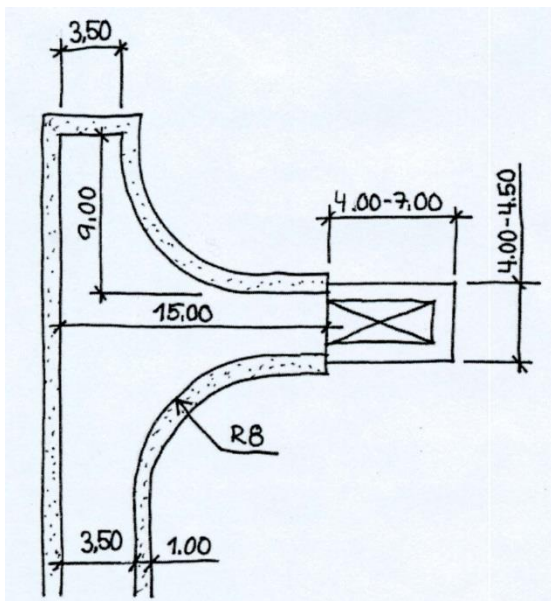

Bild 2. Exempel på uppställningsplats för container.

DRAGVÄGAR/GÅNGVÄGAR FÖR AVFALLSBEHÅLLARE

Det är fastighetsinnehavarens eller nyttjanderättshavarens ansvar att se till att nedskräpning inte sker i anslutning till hämtningsplatsen på grund av att gällande bestämmelser inte följts, till exempel att avfall har ställts utanför behållaren, inte är tillräckligt väl inslagna, eller att behållaren har överfyllts.

Fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ska se till att kärl står upprätta och inte orsakar hinder eller nedskräpning.

Cykelställ, papperskorgar och annat får inte placeras så det inkräktar på angivna mått för transportvägar.

Drag-/gångvägar får inte ingå som en del av biluppställningsplats.

Drag-/gångväg ska vara hårdgjorda med asfalt, betongplattor eller liknande så att kärl på hjul eller transportkärror kan användas utan hinder. Trappa, trappsteg, kalk- eller kullersten får inte förekomma.

Drag-/gångväg ska vara så kort som möjligt. Högst 10 meter rekommenderas.

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

Drag-/gångväg bör inte ha någon lutning. Om lutning inte kan undvikas bör den inte överstiga 1:20 för att belastningen ska vara acceptabel och får inte överstiga 1:12.

Transportband bör undvikas.

Hiss bör undvikas men får användas vid avfallstransport om den är besiktigad och godkänd för transport av skrymmande gods och om den har korgdörr.

Vintertid ska drag-/gångväg vara snöröjd och sandad för att eliminera halkrisk.

Tabell 4. Av Arbetsmiljöverket rekommenderat maximalt drag- och skjutmotstånd för avfallsbehållare

Max dragkraft för igångsättande av hjulförsedd avfallsbehållare	300 Nm
Därefter maximalt för kontinuerlig rörelse	200 Nm

Tabell 5. Ramper och fri bredd i gångvägar

Ramp från lastkaj	Om lutning inte kan undvikas bör den inte överstiga 1:20 för att belastningen ska vara acceptabel och får inte överstiga 1:12.
Fritt utrymme mellan ramp och dörr samt framför dörr (vilplan)	1,5 m
Fri bredd i korridor vid rak passage	1,2 m
Fri bredd vid riktningsändring	1,35 m
Fri bredd i dörröppning	1,1 m
Fri höjd i dörröppning	2,0 m

Fyllda avfallsbehållare kan ha höga vikter. Vid planering av avfallsutrymmens utformning och placering är kännedom om detta nödvändigt. Tabell 6 åskådliggör viktförhållanden. Genom att beakta detta kan undermålig utformning och placering av avfallsutrymmen samt olämplig behållarvolym undvikas. Vid överskridande av maxvikter har renhållaren rätt att i samråd med fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren byta kärlstorlek.

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

Tabell 6. Max. totalvikter för fyllda kärl och säckar

Behållartyp	2-hjuliga kärl				4-hjuliga kärl		Säckar
	130	190	240	370	400	660	
Storlek (volym i liter)	130	190	240	370	400	660	160
Maxvikt i kg	75	75	75	75	140	140	15
Uppmätta vikter - Hushållsavfall (vikt i kg)							
Blandat hushållsavfall	26	34	45	61	82	104	15
Endast matavfall	46	51	65	113	121	189	33
Endast brännbart	19	24	28	43	62	75	10
Endast deponirest	25	32	40	58	78	99	16

Gråmarkerad fet och kursiv stil = Markerar när vikt överstiger vad som kan anses vara lämpligt ur arbetsmiljösynpunkt (maxvikt).

Källa: RVF Utveckling rapport 02:12 Hushållsavfall, Råd och anvisningar för Dimensionering, Förvaring Transport

Observera att vid manuellt lyft av avfall i säck får vikten endast i undantagsfall överstiga 15 kg.

Inga komprimerande kärl godkänns.

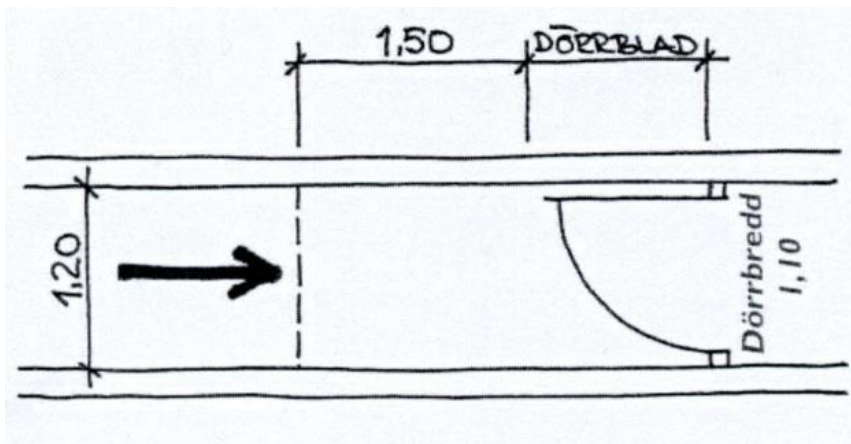

Bild 3. Exempel på utrymme mellan ramp och dörr.

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

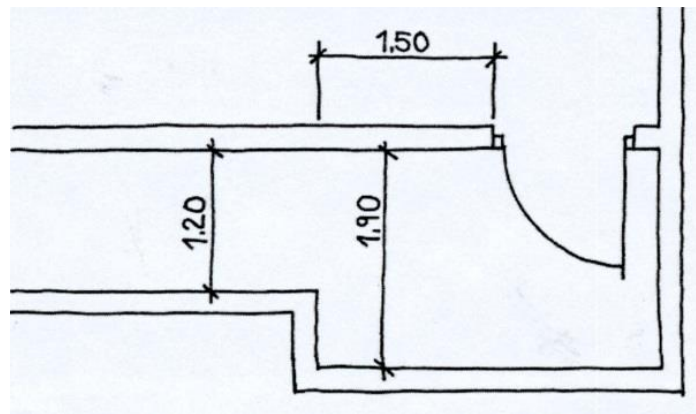

Bild 4. Exempel på dragvägs bredd vid riktningsändring.

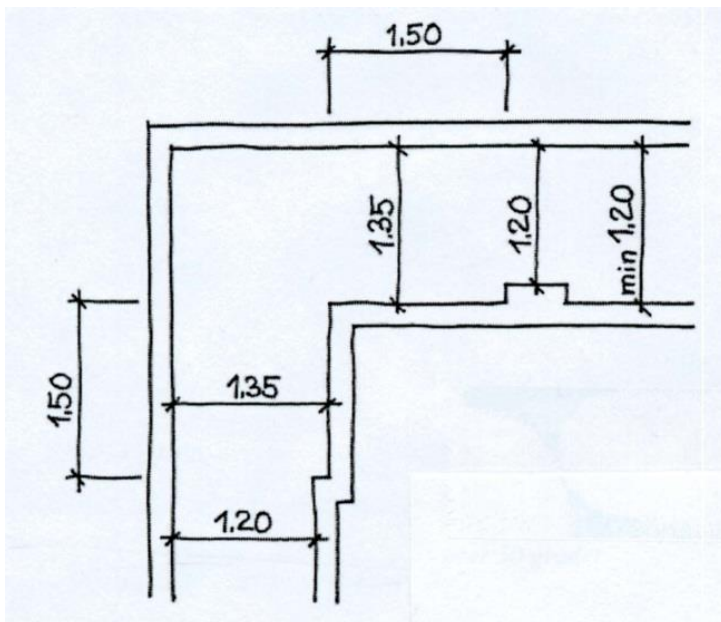

Bild 5. Exempel på dragvägs bredd vid riktningsändring.

KÖRVÄGAR FÖR INSAMLINGSFORDON

Vägen är chaufförens arbetsplats och denne måste kliva ur fordonet för att hämta avfallet. Framkomligheten och sikten ska därför vara god. Det är alltid chauffören som avgör om en väg är farbar eller inte. Chauffören kan aldrig tvingas att ta risker eller köra på en väg som han/hon bedömer inte är framkomlig.

Körning på gång- och cykelväg är inte tillåten. Dispens kan sökas hos kommunen eller fastighetsägaren om det inte finns, eller går att anordna, andra lösningar.

Backning ska inte behövas annat än i undantagsfall och aldrig på gång- och cykelvägar, i bilfria områden, intill lekplatser, bostadsentréer, skolor, förskolor eller äldreboenden

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

Väghållaren är ansvarig för vägens utformning, skyltning, skötsel och framkomlighet. Vägverket, kommunen, vägförening, samfälligheter, eller enskild fastighetsägare kan vara väghållare.

Transportväg ska utformas för minst belastningsklass 2 (BK2)¹ och

- ha en hårdgjord körbana
- ha fri sikt och god framkomlighet
- ska vara snöröjd och halkbekämpad vintertid. Snövallar får inte inkräkta på vägbredden.

Portiker, garage och andra ställen med begränsad höjd måste ha en fri höjd anpassad till de fordon som ska köras där.

I områden där fordonstrafik inte är tillåten eller inte kan ske på grund av utrymmesbrist eller där vägen inte uppfyller kraven, placeras avfallsbehållare på annan godkänd plats.

Tabell 7. Körvägar och vändplatser

Minsta vägbredd vid enkelriktad trafik	3,5 m
Minsta vägbredd vid dubbelriktad trafik	5,5 m
Väg ska vara fri från hinder utanför vägbana	1 m
Minsta kurvradie	8 m
Minsta vägbredd i kurva	4 m
Fri höjd ²	4,5 m
Radie på vändplats	9 m
Vändplats ska vara fri från hinder utanför vägbana	1,5 m
Uppställningsplats för renhållningsfordon	4,2 * 12 m

¹ Information kan hämtas på transportstyrelsens hemsida

² Träd och växtlighet får inte begränsa den fria höjden

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

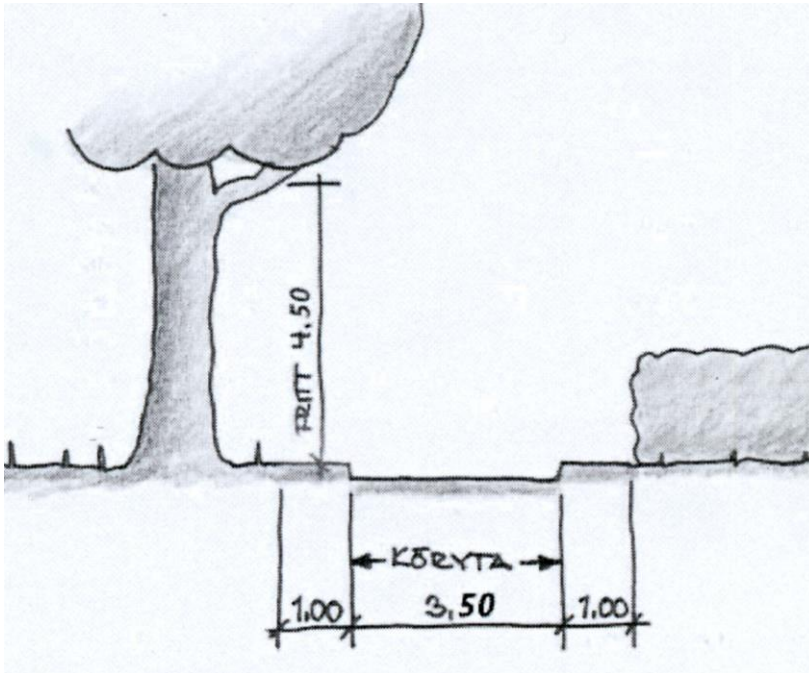

Bild 6. Exempel på transportvägs bredd och fria höjd.

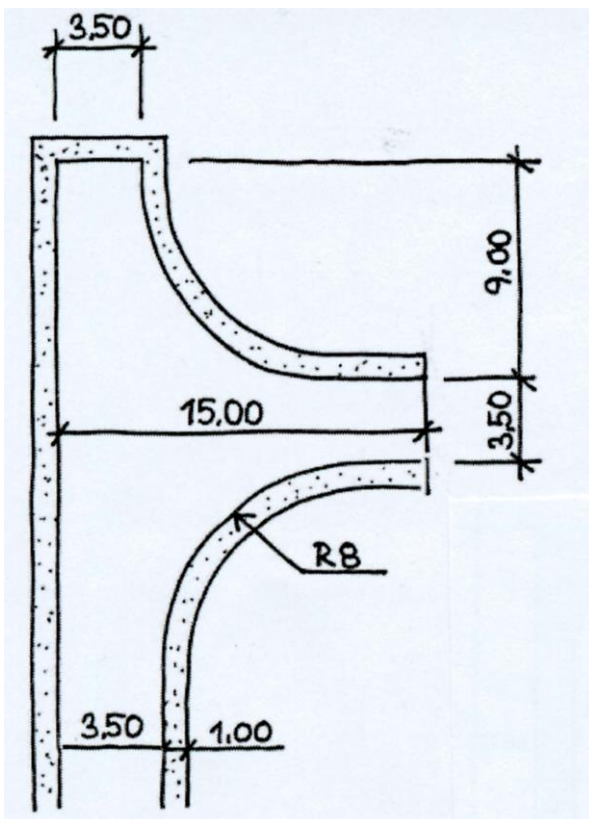

Bild 7. Exempel på godkänd utformning av vändplatser

Placering kärl, avfallsutrymmen och transportvägar

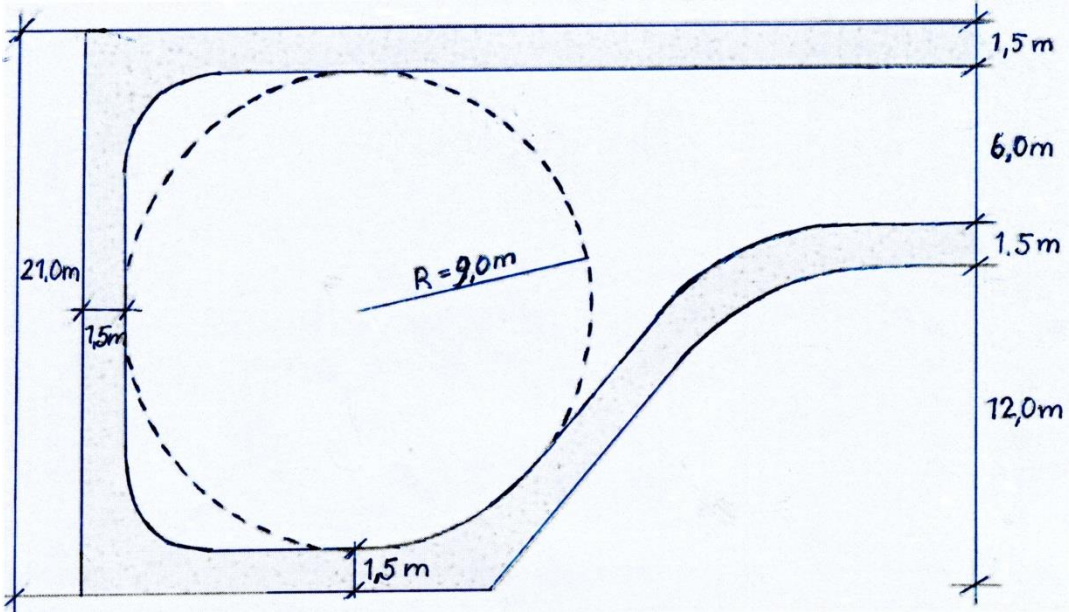

Bild 8. Exempel på godkänd utformning av vändplatser.